

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 „ — „
Helyben házhoz hozva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, október 29.

Arról a nagy titokról.

Akkor, amikor a polgármester bejelentette a közgyűlésnek, hogy Nagyvárad város közönsége az italmérési kártalanítás fejében 1.800.000 frtot kapott az államtól, egyik törvényhatósági bizottsági tag nagy szabású beszédet mondott, melyben erősen hangoztatta, hogy az Istennek és Tisza Kálmánnak kegyelméből (saját szavai) jutott Nagyvárad ilyen eredményhez.

Nagy szó volt ez akkor, ami az arczába kergette az embereknek a vért, mert úgy tűnt fel a dolog, mintha érdemes képviselőnk az állam pénztárába markolt volna Nagyvárad kedvéért.

Legközelebb egyik helybeli lap ugyan erről így nyilatkozik:

»750.000 frt vett regaleért kapott a város egy millió nyolczszázezer forintot, melyből az tűnik ki, hogy a cikkiró nem ismerős a helyzettel.

A »Tiszántúl« szerkesztői mondani valójában közölt felhívásra mástól vártam a választ, de mivel nem jött, megkísérlem én felderíteni az ügyet, hogy legyünk egyszer már tisztában vele.

Nagyvárad város közönsége a regale megváltás alkalmával a nagyváradai lat. szert. püspökséggel 1859-ik évben megkötött szerződés alapján 1882-ik évi január 1-én, tehát 23 év mulva fogana-

tosított átvételkor kapta a V.-Olaszi, V.-Velence városrészekben gyakorlatban volt italmérési jogot, a hozzá való épületekkel: a Korona, Háromrózsa, Napkorcsma, a Hágó- és Volfi-csárda épületeivel, továbbá: a hidvámszedési jog felét (mert a másik fele a káptalané volt) a V.-Olasziban gyakorlatba nem vett vásártartási jogot, a halászatit jogot és a Várad-Olaszi hegyeken érvényben álló szőlődezsnaválság egész tömegét, ezért fizetni kellett 250.000 frtot, ezen felül 12.000 frtért megvette a Fehér-Bárány szállodát és a P.-Szőlős községben levő serház-épületet; a nagyváradai lat. szert. káptalantól 405.000 frtért megvette a Nagy-Teleki-utcán, Magyar-utcán, Zöldfa-utcán, Kapuczinus-utcán és a nagyvásár-téren, Várad-Váralján, a Pecze balparti részen és Csillagvároson gyakorolt italmérési jogot, a Laporta-malmot, a vásártartási jogot és a másik fél-hidvámszedési jogot, a kir. kisebb haszonvételek gyakorlásához szükséges épületeket, minő a Zöldfa-szálloda, a serház 2/3-ad része, a Rhédey-kert mellett levő vízimalom 2/3-ad része, ezekért fizetett a város 405.000 frtot, de megvásárolta még a Laporta melletti magtár épületet 900 frtért; — a kincstártól, noha az 1859-ik évben 50.000 frtot kívánt, 1881-ben megvásárolta 70.000 frtért a várbeli sárga korcsmát és a grádics-épületet a v.-váraljai italmérési joggal, tehát összesen fizetett a város 737.900 frtot; saját magának volt a körözs-utcái, pecze- és kert-utcái és sas-utcái italmérési ke-

rülete, a nagyvásártéren a páros számú laczikonyhák italmérése.

A pálinkamérés Ujvároson és Várad-Váralján szabadon gyakoroltatott egyesek által.

1888-ban, amikor a ser- és bormérés kimutatás alá került, 48.000 frt (egy öszszegben számítva) volt az 1888. évi XXXVI. t.-cz. 2. §-ában foglalt jövedelmi kimutatási alap, míg a pálinkamérést csakis a püspökség gyakorolta V.-Olasziban és V.-Velenczén bérlet útján, a többi városrészekben egyesek által a szabad pálinkamérés gyakoroltatott, ezt tehát évenkénti kimutatásba tenni nem lehetett, azonban az 1888. évi XXXVI. t.-cz. 6. §-a jogot engedett arra, hogy ez is Nagyvárad város pénztára javára a megváltásba bevonassék.

1889. évben, április hónapjában én bizattam meg Sal Ferencz polgármester ur által a város képviselőtében a kártalanítási igény bejelentésével, illetőleg a bejelentés elkészítésével és az összes szerződéseket, közgyűlési végzéseket egy csoportba gyűjtve, a számvevői könyvekből készített táblás kimutatással felszerelve, okmányokkal mutattam ki Nagyvárad város kártalanítási igényét és pedig a 10% kezelési költség levonásával a bor és sör, továbbá a külön eljárás alá tartozó pálinkamérésért összesen 1.926.000 frtban.

Ennyi volt tehát Nagyvárad város követelése a kincstárral szemben és pedig a bor és sörmérésre nézve okmányokkal, bérleti szerződésekkel és közgyűlési és

A „TISZÁNTÚL“ TÁROZÁJA.

Művészeti témák.

Írta: Kincs István.

A mi városunkban ketten viseltek császárszakállt: a polgármester és egy szappanos. Hasonlítani különben csak annyit hasonlítottak még egymáshoz, hogy mind a kettőnek alaposan meg nőtt a feje és frizurát is egyformát viseltek: kopasz volt mind a kettő.

Azután akadt a mi városunkban még egy másik uri egyén is, kinek kecskeszakállt kellett volna viselnie okvetlen s lám mégse tette. Festőművész volt az istenadta, a festőművészek külső ismertető jelei, czingár termet, csucos szakáll s bogaras járás híján. Még a neve is csak közönséges emberre vallott: Madzag Jánosnak hívták.

Soha nem jutott volna eszembe, hitemre mondom, hogy ilyen névvel egy Rafael, Tiziám stb. örökébe lépjek. Hanem ő mégis megselekedte.

Mekkora ambíció lakott benne, mekkora sem, azt nem tudom, annyi mégis bizonyos, hogy szépen festett s kiváló előszeretettel a bibliából

vadászta ki tárgyait. Szépen festett, mondom, mert például Holsferneszt fővezéret koponyegét úgy kizsinórozta s úgy agyon meg agyon hímizte mindenféle arany és ezüst szálakkal, hogy becsületére kellett válnia annak a gyárnak, melyekben négyezer évvel ezelőtt megkészült. A mi a tárgyak választását illeti, én mindig azt hittem, azért kerül a mindennapi élet tárgyait, mert mint ideálista fölfelé az egekbe tör, míg azután egyszer pohárközben egész ösztintén ki nem vakkantotta nekem az igazi okot. Azt mondta ugyanis, ha ő a mindennapi életet, teszem egy arczképet talál festeni, még meg is szólhatják érte, mert hát nagyon könnyen meglehet, hogy az orr, a szemek, fülek stb. részek nem kvadrálnak éppen annyira, hogy teszem éppen a polgármester tisztelt érzékeire lehessen ráismerni valamennyiben; hanem ha ő, már mint Madzag János megpróbálja Ábrahámot, Izsákot s a többi pátriárkákat, akkor hát nem találkozhatik olyan házsártos kritikus akár az egész föld kekségén, ki tagadásba vehetné, hogy nem hasonlít Ábrahámra, Izsákra és a többi pátriárkákra. Mert ha veszekedni találna valamelyik, ám hozza elő a fotografiáikat, mert ő csak azokból engedí magát meggyőzni, hogy azon bibliai személyiségek más ábrázattal bírtak

vala, mint a milyent ő bátor volt nekik kölcsönözni.

Kicsit komikus volt az okoskodás, hanem rendkívüli sok igazság lakozott benne. Megadtam magamat. Nemsokára azután kézzel fogható bizonyosságát is adta Madzag ur, hogy bizony százszorta okosabb a bibliabeli embereket megfesteni, mint egy eleven embert agyon pingálni.

S a kit agyonpingált, az történetesen éppen a polgármester ur volt. Ugy történt, hogy a mi polgármesterünk, miután már annyi esztendei hivataloskodás után a város kasszáját, sok ezer pengő erejéig megszitta, — már t. i. mikor abból fizetését felvette — mindezekért méltó viszonzásképen ajándékkal akarta meglepni kenyéradó gazdáját, a várost. Soká törte rajt a fejét, mi lett legyen az. Végre azonban mégis kisütötte: azt gondolta, legjobb lesz önönmagát följajlania. Természetesen az arczképét, melyet azután a tanács-teremben örök időkre kifognak függeszteni. Mert hogy a polgárok érzébe öntsék gyönyörűségesen telt idomait és jóságos vonásait, arról hiszen álmában is le kellett tennie: manapság távolról se tudják az önzetlen tisztviselő érdemeit méltányolni.

Meghívatta tehát Madzag János urat s

Elegáns őszi, téli kelmék,
kitűnő minőségű
vásznak,

ágyterítők, függönyök,
kész női derekak (blousok.)

Selyem és téli kendők minden kivitelben,
feltűnő olcsó árak mellett.

Elismert legjobb minőségű kész
FEHÉRNEMŰEK.

Dr. Jéger-féle

alsóing és nadrágok.

Elegáns esőernyők, nyakken-
dők, harisnyák és keztük.

BECZKAY LAJOS

Nagyváradon, Szt.-László-tér

A „MENYASSZONY“-hoz.

tanácsi végzésekkel igazolva, minő volt az alsó vashid építések bérfizetés mellett Szüszek Ferenczné sz. Benes Antónia részére végzésileg kiadott italmérési engedély.

A pálinkamérésre, minthogy ebben csak Popper Józseffel, Vass Imrével és nevével és Brand Mórral volt szerződése a városnak, ami V.-Olaszira és V.-Velenczére szólott, a többi városrészekben a szabad pálinkamérés volt gyakorlatban.

Ez utóbbiak ellen Nagyvárad város közönsége a kir. törvényszék előtt tulajdonjoga és azoknak a gyakorlattól leendő eltöltése végett pert indított, mely a kir. tábla ítéletével a város előnyére lett megoldva és mivel alperesek nem felebbezték, 1889. évi április hónapjában annak jogerősségét bejelenthettem az igénybejelentésekor.

A pálinkamérésre vonatkozólag azt adhatom elő, hogy a törvény szerint Nagyvárad város jogosult volt valamelyik hasonrangú városhoz csatlakozni és alapul annak igényét venni.

Aradhoz nem csatlakozhattunk, mert ennek a pálinkamérés csak 27,000 frtot jövedelmezett, kellett tehát Kolozsvárhoz csatlakozni.

Személyesen kerestem fel Szvacsina Géza akkori tanácsnokot, ki az igénybejelentéssel meg volt bízva és itt arról értesültem, hogy Kolozsvár 1882. január 1-től 1885. végeig évenként 40,000 frtot vallott be, de 10,000 frtot eltöltött, míg 1886-ban 67,000 frtért lett bérbe adva a pálinkamérés.

En tehát támaszkodván Nagyvárad lakosainak nagyobb számárányára és az itt levő szőlőkre, a 10% kezelési költség levonásával 54,000 frtot jelentettem be kártalanítási alapul.

Ugy hiszem, hogy a pénzügyminiszteriumban, hol nem kegyelmek osztogatásával dolgoznak, e magas számon megrökönyödtek, mert lejött onnan a rendelet, hogy nem 1886. hanem 1887-ik év jövedelme veendő végösszegül, ezt is kimutattuk, hanem mivel ez még nagyobb volt, mint ők hitték, csak visszatértek az előbbi álláspontra.

Tény volt az, hogy átvizsgáltatták a számvévi könyveket, 1882-től kezdve a zárszámadásokat, amit lehetett, megtettek, hogy az összeget lejjebb csavarják. A számadatok ellen hiába való volt a birkózás.

Majd 1889 évnek szeptember hónapjában b. Amelin pénzügyminiszteri tanácsos felhívta Sal Ferencz polgármester urat az egyezkedésre.

Mikor a polgármester ur visszatért, tudatta velem, hogy 1,800,000 frtban ki egyezett s az egyezséget ő aláírta.

Azonban a végleges miniszteri helybenhagyás még novemberben is késett.

Természetes, hogy a Kolozsvárhoz való csatlakozás késleltette, mert ennek 10,000 frtos ügye tárgyalás alatt állott, s míg az el nem dőlt, Nagyvárad egyezsége is függőben maradt. Így gondolom!

Wekerle sokalta az 1,800,000 frtot is, mert városunk Budapest, Pozsony és Szeged összege után jött kártalanítása mennyiségével. Ezt nem tudták oda fent megmagyarázni maguknak eleintén.

A polgármester ur november végén megünvén a várakozást, b. Rosner Ervin akkori képviselőnek írt, hogy szóljon nagy érdemű képviselőnknek az ügy sürgetése végett, mert ha a kártalanítási összeg decemberben folyósítva nem lesz, pénztárunk nagy zavarnak néz elébe, nem fedezhetjük a kiadást.

B. Rosner Ervin hamar válaszolt és tudtára adta polgármesterünknek, hogy beszélt a kegyelmes urral, ki azt válaszolta, hogy *igazságtalan ügyet nem pártolhat.*

Hatalmas és igazságos válasz azoknak, akik maig is az állampénztárnak Nagyvárad város iránti kedvezésből való megkárosítását hirdetik.

Polgármester ur nyomban válaszolt b. Rosnernek, melyben felvilágosította, hogy *nem kedvezést kér* Nagyvárad város részére, hanem a megkötött egyezségnek helyben hagyását vagy elvetését.

Ugy emlékezem, hogy b. Rosner 1889. december 4-ik napjáról keltezve írta körülbelől eme szavakkal tudósító levelének az ide vonatkozó részét: *Beszéltem a generalissal, felvilágosítottam őt az or-*

szágházban és ő azonnal elment Wekerlehez, felkérte, hogy az ügyet intézze el, mire Wekerle így válaszolt: Tegnap sajnálatomra aláírtam az egyezséget.

Azt hiszem, mindenki meggyőződhetik ebből arról, hogy Nagyvárad kedvezésben nem részesült, csakis azt kapta meg, ami őt megillette, sőt abból is 126,000 frtot egyezség utján elengedtünk.

Ezt az egyezséget sem én, sem más nem kifogásoltuk soha, hogy a regálemegváltással a város jó üzletet csinált, b. e. Ipolyi Arnold püspök ama szavai-ból is kitűnik, amit Sal polgármester urnak mondott, hogy a kir. kisebb haszonvételeket olcsón kapta Nagyvárad.

Két püspöknek: Szaniszló Ferencznek és Lipovniczky Istvánnak és a káptalannak köszönhetünk mindent, kik az 1859-ben kötött szerződést 1882. január 1-én érvényesülni engedték.

Dús László.

A pápa válasza az erdélyi róm. kath. státus üdvözlétére.

Az erd. róm. kath. státus f. hó 27-én tartott rendes közgyűlése alkalmából üdvöző táviratot küldött a pápához. A táviratok szövegét lapunk tegnapi számában adtuk a státus gyűléséről szóló részletes tudósításunkban.

A pápa Ő szentsége a státus üdvözlétére Rampolla bibornok államtitkár utján a következőleg válaszolt:

Illustrissimo Domino Gustavo Mailáth, episcopo Transilvaniensi.

Kolozsvár, Ungheria.

Beatissimus Pater pergrata habuit, devotionis sensa ac omnia laeta tuo tuorumque fidelium una tecum adunatorum nomine deprompta et apostolicam benedictionem peramanter tibi tuisque clero ac populo impertitus est. — Cardinalis Rampolla.

Magyarul: A szentséges atya igen kedvesen fogadta a kegyeletnek adóját, a te, valamint a hived nevében nyilvánított jókívánatokat, neked, papjaidnak és világi hivednek egyaránt szeretettel apostoli áldását küldi. — Rampolla Kardinális.

Ismét a „kiszagda“.

Már egyszer megemlékeztünk egy „kiszagda“ okvetetlenkedéséről, aki ez egyszer nem

hosszas alkudozás után megrendelte nála az ő tulajdon olajba megörökített hasonmását.

A polgármester nehezen ígérte be a nagy summát, melyből a művész ur garasnyit sem akart tágitani, hanem miután végre mégis beígérte, esze ágába se jutott, mekkora zavarba hozta vele Madzag urat. Az az ember attól a naptól fogva mindig konyult fővel járt kelt benn a városban, künn a szabadban, mintha bizony bizonyu dolgoktól volna terhes az agyveleje.

Egyszer megszólítottam:

— Vesztett talán valamit, Madzag ur, hogy annyira puskázza a földet?

— Nem tudnám mit veszthettem volna — volt a válasz — koldusembernek kevés a veszteni valója.

— No hát akkor emelje meg kicsit jobban a fejét.

— Nem lehet, kérem, mert én most az eszemet nyomorítom.

— Minek irányában?

— Nagy munkában vagyok, szeretettel kérem, a polgármester urat kellene leföstenem és . . .

— No és? — vágta a szavába.

— És . . . és . . . az ilyen dolognál karakterisztikus vonásokra van szükség. Azokat böngészem már vagy egy hét óta. Hígyje el uram csöppet se kicsiség . . .

Nem tudta befejezni, mert fölkaczagtam:

— Ha úgy tetszik — mondtam még mindig nevetve — szívesen segítségére leszek a dologban.

Csudálkozva nézett reám, mintha azt akarta volna tőlem kérdezni, vajjon nem tréfálok-e. Pedig eszem ágában se volt.

— Tessék először is jó nagy fejet festeni — kezdtem magamat kimagyarázni — akkorát, mekkorára mindig külön kell Bécsbea vagy Pesten kalapot rendelni.

— És aztán?

— Aztán legyen rajta vastagon hintve a császárszakáll, fönn a bubján kopasz sivatag, mint például a Szahara Afrikában, és . . .

— És? — kérde Madzag ur izgatottan.

— És . . . és . . . vége aztán. A fejemet teszem rá, hogy abban az alakban mindenki rá fog ismerni a mi polgármesterünkre.

Madzag János ur melegen szorította meg a kezemet s ajánlotta magát.

Ugy három hét múlva egyetlen könyvkereskedésünk előtt elhaladva, hatalmas eső-dület vonta magára figyelmemet. Husz-harminc ember állhatott ott együtt s valamennyi a kirakat ablakára bámult. A kíváncsiság rajtam is erőt vett, magam is közéjük furakodtam megtudandó, mit báméskodik itt az a sok ember.

Egy pillantás a kirakatra és megtudtam.

Madzag János festőművésztől arckép volt ott kiállítva. Hatalmas fej, sűrű esászárszakáll, kopasz tarkó.

— Ur Isten ki lehet? — szólalt meg mellettem egy atyafi.

— Hát szappanos — magyarázta meg neki nyomban a szomszédja.

— Az ám! ni! milyen nagyszerűen van eltalálva — hagyta rá a másik.

Én pedig néztem, néztem azt a képet, melyről tudtam, hogy a polgármestert kellene ábrázolnia. Volt is belőle sok, de hát az egész kép mégse volt a polgármester. Ismertem a szappanos is és hunczut legyen a nevem, ha nem inkább azt formázta . . . No de ki tehet róla, ha egy városban két embernek van nagy feje, sűrű esászárszakálla s egyforma frizurája. A mi jellegzetes Madzag János urnak elsoroltau, az mind rajt volt az alkotmányán, csak a polgármester, az hibázott róla.

Megszégyenülve távoztam. A véletlen meg úgy akarta, hogy alig pár lépésre a művész urral találkoztam. Boldogan mosolygott s azt kérdezte tőlem:

— Nos uram, mit szól a képhez? Sikertült?

— Nagyszerűen sikerült — válaszoltam én kedvetlenül — hanem ajánlom, maradjon csak Ábrahám, Izsák, Jákóbnál, mert azok százsorta jobban sikerülnek.

a csikók téli legeltetéséről okoskodik, hanem egy nagy-nagy fába vágta fejszét: a kiegyezés problémáját kezdte bolygatni. Amint hírt vesszük, a kisczarda újra kérdez egy kis sovány röpiratban, melynek teljes címe: „*Komédia, vagy forradalom? Kérde egy kisczarda.*” Ebben a jeles munkálatban újra »Kossuth Ferencz uram«-nak fordul a rud s majd-majd úgy történik, hogy csak per titulóztatik. Egyébiránt kijut ezuttal is Bánffyhoz, akit a kisczarda egyenesen felszólít arra, hogy a képviselőket küldje haza s csinálja meg egymaga a kiegyezést.

A kisczarda eme kijelentéseért megérdemlené, hogy szellemi produktuma elkoboztassék és megsemmisítettessék, mint amely egyenes támadást intéz a magyar alkotmány ellen.

Kétségtől, hogy e röpiratocska csaknem 40,000 példányban megjelenhessék, a kisczardának zálogba kellett tenni ekéjét, szekerét, ingatlanát pedig még jobban megterhelte jelzáloggal.

Amit még Tisza Kálmán sem ismer.

Tisza Kálmán ma a képviselőház ülése alatt meginterjúvolta a Münchener Allg. Zeitung szerkesztője. A humor barátainak vélünk szíveséget tenni, midőn ideiglatjuk a generalis-közlegény azon feleletét, melyet arra a kérdésre adott, hogy mi véleménye van a bécsi dolgokról.

— Ami a magyar dolgokat illeti, felelte, azok véleményem szerint majd csak rendbe jönnek valahogy; de a bécsi ügyekről, fájdalom, nem beszélhetek, mert az osztrák viszonyokat abszoláte nem ismerem.

ORSZÁGGYÜLES.

A főrendiház ülése.

Budapest, október 29.

Gróf *Károlyi* Tibor elnöklete alatt ma a főrendek néhány perczig ülésztettek.

Elnök halk szóval megnyitja az ülést és elparentálta *Román* Miron metropolitát és gróf *Almássy* Kálmánt. Következett az *Erzsébet szobor* bizottságba kiküldendő hat főrend választása.

Daruváry alelnök a szavazatokat összehámlálja, mialatt elnök kisebb előterjesztést tett. A bizottságba választottak: *Bubics* Zsigmond kassai püspök, *Bánffy* György főajtónállómester, *Csekonics* Endre gróf, *Széchenyi* Béla gróf, *Keglevich* István gróf, *Jókai* Mór.

Ezután felolvasták az ülés jegyzőkönyvét és a kis számban megjelent főrendek eltávoztak.

A képviselőház ülése.

Szilágyi Dezső közvetlenül az ülés kezdete előtt elhajtattott és akik sebesen ügető lovait látták, megirigyelték a jó sorsát, így sóhajtván:

— De jó neki, nem kell végighallgatnia az ülést...

Mert bár szombat van, amikor emberemlékezet óta zaj és háborúság van napirenden, ma kivételesen csendes, de annál tartósabb unalom fenyegeti az ülést. *Szilágyi* székén *Kardos* Kálmán őrzi a parlamenti illemet és a csepengetyűt. Ha a nagy »dompteur« el mert menni a »tigrisek« közül, olyankor nincs mitől tartani.

— Mégis — Hadur nem hagyja el kurucz fiait. Ha nincs is háborúság, legalább derült napja van az obstrukcióban izzadó ellenzéknek.

A nagy-létai tiszteletes.

Mert *Marjay* Péter beszél — olyan jóízűen, hogy *Lakatos* Miklóst a sárga irigység fogná el, ha egyáltalában tudna haragudni az

ellenzék osztrák faló, de voltaképen szelid lelkü jegyzője.

Elsőben *Bolgár* Ferenczcel szemben védte meg lelkes szavakban az önálló nemzeti hadsereg eszméjét. Aztán a kormány ellen fordult, amely egyedül bűnös a mai helyzet előidézésében. És itt visszaemlékezett arra az antiszemita képviselőre, aki annak idején tiszta-eszlári pörben nagy szerepet játszott.

— Nem *Komlóssy* volt? — kérdezte *Rakovszky*.

— Ehez a képviselőhöz eljött egy *Grünberger* nevű izraelita, aki — csodálatos, dd úgy van — nem tudta, hogy az antiszemita. Felkérte, hogy legyen bünpörében védője. A képviselő elfogadta a megbízást. A tárgyaláson pedig a következő védőbeszédet mondotta:

— Tekintetes Törvényszék! Ha védenczem bűnös, bűnhődjék.

A tisztelt Ház nagyot mulatott a régi adomán és *Marjay* Péter ráhuzta a tanulságot a kormányra:

— Ha bűnös, bűnhődjék!

Aztán keserű szavakkal, találó érvekkel bizonyította a kormány bűnösségét. A kormány a választási visszaélésekkel korumpálta az egész országot és meghamisította a parlamentet. Most megint lekötöztetett szolgáló utján akar a parlamentre hatást gyakorolni *Csongrád megye* által feliratot küldet az obstrukció ellen. Ezt a felsőbb utasításra történt beavatkozást visszautasítja.

73 éves árva.

De tekintsünk tovább a közigazgatás terére. Ha a világszerte híres *árvaügyeket* tekintjük, ott már olyan tényekkel állunk szemben, hogy az ember nem tudja nevéss-e, haragudjék-e vagy bosszankodjék. Tudok egy esetet, amikor egy 73 éves ember elmegy a vármegye házára és bebocsátást vár az árvaszéki hivatal előtt. Egyszer kimegyen egy hivatalnok és kérdi: mit keres itt jó barátom? Mire azt feleli a 73 esztendő ember:

— Árva volnék én uram, az apai örökségemért jöttem. 73 esztendő vagyok, még az árvaszék nem utalta ki jussomat, jó lenne most legalább a temetésemre. Ez megtörtént, ez tiszta dolog. Felhozott több és ehhez hasonló visszaéléseket.

T. Ház! A közélet teréről nem akarok most itt több bizonyítást összeszerezgetni, hanem csak röviden mutatok rá arra, hogy míg itthon a kormány sáfárkodik, addig a külpolitikában olyat cselekszenek, amelyek a jelenlegi állapotokat eredményezik. A kormány a külpolitikában nem képes értékesíteni a magyar jogot, nem képes közkérdésekben kellőleg imponálni, hanem vár, taktikázik, bujkál, hallgat. Amely kormány így sáfárkodik és ekképen viselkedik, én annak nem hogy az indennytási törvényt meg nem szavazom, hanem annak napirendre tűzéséhez sem járulok hozzá. (Helyeslés és tetszés a bal- és szélsőbalon.)

Aztán a »kisczardára« tért át *Marjay* és a hirhedt röpirattal szemben megmondta, mik a kisczarda igazi kívánságai. Végül az ellenzék nagy tetszése közepette jelentette ki, hogy ennek a kormánynak semmit meg nem szavaz.

A lopott sajt.

Most a nemzetipárt egyik tagja, *Frey* Imre szólalt fel. Néhány általános kijelentés után rátért a miniszterelnökre. *Bánffy* nagyon szereti a hasonlatokat. Nem államférfiakat idéz, hanem ártatlan gyermekmeséket. A báránnyól meg a farkasról, a hollóról meg a rókárol. Ebben fordult elő az a híres sajt. Hát mi tudjuk honnan vette a holló a sajtot. Lopta!

— Ugy van! kaczagott a baloldal és sokáig pattogott.

— *Bánffy* nem mondja el, honnan vette a sajtot, — folytatta *Frey*. — De ime tudjuk. Igen sötét eredete van annak. Nagyon drágán jutott hozzá.

— Öt millióba került! — kiáltották baloldalon. *Frey* pedig úgy folytatta:

— *Bánffy*ra, épúgy mint *Thunra* a külügyminiszter parancsolt hallgatást. — Szólván neki valószínűleg így:

— »Hallgass, mert valami sületlenséget mondasz!« És azóta *Bánffy* is úgy vélelszik, hogy hallgatni — sajt.

Elementáris erővel zugott végig a Házon

a kaczagás. Néhány perczig maga *Frey* sem tudott szóhoz jutni. Aztán elmondott egy pár év előtt történt esetet *Bánffy*ról.

A *Szapáry*-féle választásokról bezzéltek egy társaságban. *Frey* odafordult *Bánffy*hoz és így szólt:

— Kegyelmes uram, mi tőled nem félünk, csak *Perczel* Dezső erőszakoskodásaitól.

Erre *Bánffy* így felelt:

— *Perczel* azt teszi, amit én akarok. Én ismerem legjobban a kerületeket.

— Nohát akkor ismered az enyémet is, tudod, hogy ott nincs kormánypárti választó.

— Nagyon tévedsz, — felelte *Bánffy* — mert éppen a te kerülettedben fogom elkövetni a legtöbb erőszakosságot és törvényteleniséget.

A társaság kaczagott, én is tudtam, hogy csak tréfált *Bánffy*. De azután ő maga is oda-jött hozzám és biztosított, hogy csak tréfa volt. És mi történt a választáskor? Az hogy az én kerületemet ép úgy nem kimélték, mint a többi. Ennyit lehet adni *Bánffy*nak még privát nyilatkozataira is.

Kormánypárti antiszemizmus.

Hogy milyen liberális a kormánypárt, azt bizonyítja a következő eset is. Egyik szabad- elvű párti képviselő azt kérdezte egy zsidó választótól, miért ellenzékli ő?

A zsidó erre elmondta, hogy a legutóbbi választás után, amikor a képviselő ur fogadta a zsidó hitközség küldöttségét, nagyon szíves volt a képviselő ur, mindenkivel kezet is fogott és hangoztatta, hogy ő nem ismer felekezeti különbséget. Mikor aztán a küldöttség eltávozott, a képviselő ur kedves neje ő nagysága kiszólt az ebédlőből:

— Jöjj már, a leves az asztalon van.

— Mindjárt fiam — felelt ön, a képviselő ur — csak megmosom a kezemet, mert nagyon sok zsidóval fogtam kezet.

A baloldal kaczagott é snevetett az egész Ház.

— Ezek a liberálisok! — kiáltotta *Rakovszky*. *Frey* pedig folytatta elbeszélését.

A zsidó kérdezte:

— Igaz ez nagyságos ur?

— Igaz, igaz, — röstelkedett a képviselő, — csak arra vagyok kíváncsi, hogyan tudták meg, mikor a feleségemen kívül senki sem volt jelen.

— Hát nem is hallottam én sem, — felelte a zsidó — csak úgy gondoltam, mivel az országban gyakran megtörtént ez az eset. Ugy látszik nálunk is. Ezért vagyok én ellenzékli.

Viharos derűtlenség fogadta ezt az adomát. Ugy látszik, a Háznak ma jókedve van.

Ezután azt fejtegette *Frey*, hogy a kormány eljárása, strucczpolitikája, milyen kárt okoz az országnak. El fog következni azonban az az idő, mikor maga a kormány és pártja is be fogja látni, hogy mily hibát követtek el. Ezzel szemben az ellenzék meg fog ragadni minden törvényes eszközt, hogy az országot e hiba következményeitől megmentse.

A Bach-huszár.

Szentiványi Kálmán: *Ivánka* Oszkár több közbeszólásával hivatkozott reá, kijelenti, hogy testestől-lelkestől a kormánypárt hive s meggyőződésből lépett át a kormánypártba. (Nevetés az ellenzéken).

Kubinyi Géza: Ez nem tisztességes, urak.

Lakatos: Te *Kubinyi* ne beszélj, mert te már minden párt voltál.

Kubinyi Géza: *De Bach-huszár nem voltam.*

Lakatos Miklós: *Szentelen gazember*, aki rólam azt mondja, hogy Bach-huszár voltam.

Az alelnök, a ki ma a *Szilágyi* helyén ült, nem tudott mihez fogni. Kapkodott a csöngettyűhöz, de nem csöngetett és rendre sem utasította a közbeszólókat.

Rakovszky István nagy hevességgel csak annyit felelt *Szentiványinak*, hogy tovább tartson ám a lelkesedés ott a kormánypárton, mint az ellenzéken.

A legnagyobb zajban öt perczre fölfüggesztette az ülést az elnök.

A szünet után folytatása volt a személyes incidensnek.

Bocsánatkérések.

Kubinyi Géza megkövette Lakatos Miklóst, a kit évek óta ismer s tudja róla, hogy nem volt Bach-huszár. Önmagának a rehabilitálására megjegyezte, hogy mióta képviselővé választották, a szabadelpvűpárt tagja.

Erre Lakatos Miklós is a Ház színe előtt kért bocsánatot Kubinyitól.

Végül *Zmeskál* Zoltán is védekezett az ellene intézett támadásokkal szemben, sem a Bach-huszár kifejezés, sem az a gyanúsítás nem érheti őt, hogy boeskorban tánczolt a nemzeti-ségekkel, mert mindig hazafiasan gondolkozott.

Ezzel befejeződött a kínos és lármás jelenet.

Végül még *Gullner* Gyula beszélt a javaslat ellen, mely után a Ház legközelebbi ülésének idejé esütörtökre tűzte ki.

Választási mozgalmak.

Még egy hét választ el a városatya választástól, s most már határozottabb alakot öltnek a választási mozgalmak.

Várad-Olasziban a szabadelpvűpárt csak a Pallay helyére jelölt új embert, dr. *Grósz* Albertet, míg a többi helyeken a régieket akarja megválasztatni.

A választás azonban nem lesz egyhangú, mert az ellenzék is szervezkedik.

Az olaszii polgárság egy része különben *Papp* Miklós kir. pénzügyigazgatót óhajtja bejuttatni a törvényhatóságba s elkövetnek mindent, hogy ez sikerüljön.

Várad-Ujvároson élénk lesz a választási harc, daczára minden paktumnak.

Igen sok itt a jelölt.

A szabadelpvűpárt két helyre a régieket jelölte, a harmadik helyre pedig egy bizottság ejti meg a jelölést. A bizottság ma, vasárnap délután tartja meg e tárgyban az értekezletet.

Tekintélyes polgárok széles körű mozgalmat indítottak, hogy *Várad-Ujvároson* lapunk szerkesztőjét: dr. *Vucskics* Gyula v.-ujvárosi plébánost beválaszassák a város törvényhatóságába.

A polgárok között ívet köröztek, a melyet 102 választó polgár irt alá. Egy küldöttség tegnap este nyújtotta át a 48-as párt ez időszertei elnökének az ívet, a melyben kéri a pártot, hogy dr. *Vucskics* Gyulát jelölje.

A 48-as párt hétfőn tart ülést s ezen egy szűkebb körű bizottság ejti meg a jelölést s a párt választmánya később határoz a jelölések dolgában.

Az ipartestület azt óhajtáná, hogy *Gerő* Ármán r. alkapitány, iparhatósági biztos is bekerüljön a zöld asztalhoz, de ezt a 48-asok csak az esetben hajlandók elfogadni, ha a szabadelpvű pártnak fenntartott helyre jelölik.

Várad-Váralján igen valószínűnek látszik a dr. *Dési* Géza megválasztása s ez esetben *Frankl* Lázár kimaradna a régiek közül.

Franciaország válsága.

A francia miniszter-válság be van végezve. A külföld nyomása alatt hamarabb ért véget mintsem azt a belföldi viszonyok után gondolni lehetett. Dupuy a kabinet megalakításának munkáját magára vállalta. Az azonban tudnivaló, hogy pártjával, melyre a kamarában támaszkodni akar, ezután is egy lesz és miniszteri lisztáját már a zsebében hordja. A kabinet alakítására vonatkozólag jelenleg még semmi hiteles adat nincsen.

Az új francia miniszterelnök személyét illetőleg adjuk a következő adatokat:

Charles Alexander Dupuy 1851 novemberében született. 1885-ben volt először képviselő mérsékelt republikánus programmal, 1893-ban először miniszterelnök, lemondott ugyanazon év novemberében, december 5-én kamarai elnök volt és december 9-én, *Baillaut* bomba-merénylete alkalmával: »Az ülést tovább folytatjuk!« szavaival nagy hideg vért árult el. 1894. évi május végén Casimir Peries leköszönése után ismét miniszterelnök lett, melyet június 27-ig megtartott, 1894-ben Carnot megöletése után az új elnök választásánál 97 szavazatot kapott s ekkor leköszönt, de Casimir Perier kérésére megmaradt egész 1895 januárig, az napig, mely után Perier hivatalát lettette.

Páris, október 29. A lapok azt mondják, hogy az új kabinet gyors megalakítását most a hadügyi tárca betöltése nehezíti meg. Az »Eclair« azt mondja, hogy ha *Freycinet* nem fogadja el a hadügyi tárczát, akkor egy tábornok sem fog rá vállalkozni. (Magy. Táv. Ir.)

Angolok és francziák.

Páris, október 29. A Reuter-ügynökségnek jelentik Kairóból: *Marchand* vasárnap egyedül távozott Fasodából, ma reggel Khartumba érkezett és holnap tovább utazik Kairóba. A többi francia Fasodában marad. *Marchand* elutazását nem tekintik a kérdés megoldásának.

Revizió.

A semmitőszék tanácskozásának eredménye a **revizió elhatározása**. A hírek, melyek korábban bejárták a sajtót, hogy t. i. a semmitőszék egy olyasféle megoldást keres a Dreyfus-ügyben, mely a jelen bonyolult politikai helyzetet ne tenné még bonyolultabbá — sajnos nem bizonyult valósnak s most éppen a semmitőszék határozatával maga éleszti a tüzet, mely beláthatatlan időkig fog a francia közélet terén pusztítani.

A fékezhetlen elemeknek csak egy tápanyag ez a mai határozat, s meg fogjuk annak idején látni, hogy mi fog maradni helyén. Pusztaság, megsemmisülés.

Páris, október 29. *Jaurès* a szocialista párt felügyelő bizottságában előadást tartott a Dreyfus-ügyről. A gyűlés olyan határozatot fogadott el, a melyben a reactionárius, klerikális és katonai üzelmeket elítélik. (Magy. Táv. Ir.)

Páris, okt. 29. A lapok mind úgy vélekednek, hogy a semmitőszék ma fog dönteni és elfogadja előadója indítványát a pótvizsgálat elrendelésére nézve.

A »Siècle«-ben azt mondja Yves Guyot, hogy a Dreyfus-ügyre vonatkozó titkos dossier-t néhány nappal ezelőtt elégették. (Magy. Táv. Ir.)

Páris, okt. 29. (Saját tudós. táv.) *A semmitőszék mai ülésén kimondotta a reviziót.*

Páris, október 29. (Saj. tud. táv.) *A semmitőszék a Dreyfus ügyben a következő ítéletet hozta:*

A semmitőszék indokoltnak tartja a revizió iránt beadott kérvényt és maga intéz pótló vizsgálatot.

Páris, okt. 29. (Saját tud. távirata.) *Dupuy*, leendő miniszterelnök még eddig nem tudta miniszteriumát megalkotni. Számos akadály gördül elébe, melyeket csak erélyes pártpolitikával háríthat el.

Páris, október 29. (Saj. tud. táv.) *A semmitőszék 2 órakor rekesztette be a vitát s ekkor visszavonult tanácskozni.*

Utoljára *Mornard* védőügyvéd szólott, kinek zárószavai igen nagy hatást tett a hallgatóságra. *Mornard* védőügyvéd bizonyosra veszi *Eszterháznak* vagy más valakinek bűnösségét, de Dreyfust feltétlenül ártatlannak tartja. Az állítólagos vallomások, melyek Dreyfus bűnösségéről szólnak, — egyszerűen meséknek nevezi. Beszédjét így végzi:

— A semmitőszéknek az a feladata, hogy ezen ügyben világosságot hozzon, amint azt mi óhajtjuk. Bizton és megnyugodva hiszem, hogy önök teljesíteni fogják hivatásukat.

Páris, október 29. (Saj. tud. táv.) *A semmitőszék Manau* főügyész azon indítványa felett, hogy Dreyfus büntetését függeszék fel, ma még nem döntött.

Protekczióval sujtott község.

— A pecze-szent-mártoni körorvos székhelye. —

A protekczió rendszeren előnyös egyes emberekre, akik érdekében igénybe veszik, de a legtöbbször káros a közre.

A protekczióknak a káros hatását érzi már régóta Biharmegye egy része, a p.-szenmártoni orvosi körhöz tartozó 17 község lakossága.

Már többször irtunk arról a visszás állapotról, hogy milyen káros egy egész nagy vidék közegészségügyére az a körülmény, miszerint a p.-szenmártoni orvosi kör körorvosa nem lakik az orvosi kör területén, hanem Nagyváradon.

Eddig ám az volt a megyei közgyűlés által is elfogadott kifogás, hogy a körhöz tartozó községekben nincsen alkalmas lakás a körorvos részére.

Évek óta huzzák-halasztják ennek a kérdésnek a helyes megoldását.

A megye végre is kimondotta, hogy Pecze-Szőllős községe tartozik megfelelő orvosi lakást építtetni s akkor a körorvos oda teszi át a lakását.

Pecze-Szőllős eleget tett ennek a rendelkezésnek; megfelelő épületet emeltetett s mivel ennek költségét fedezni meglevő készpénzéből nem tudta, 8000 frt kölcsönt vett fel.

Az épület már kész s a jámbor szöllősiak azt hitték, miként most már elfoglalja kényelmes lakását a körorvos s elég lesz téve a törvénynek s a közegészségügyi szükségletnek.

És ebben nagyon csalódtak, mert hát vannak még a megyeházán kívül álló egyének is, akiknek egy intésük elég arra, hogy a közérdek teljesen figyelmen kívül maradjon.

Pecze-Szőllős községe várta az alispán határozatát, a melylyel a körorvost az épített lakás elfoglalására utasítja.

Végre is megunták a sok várakozást és a község képviselő testülete elhatározta, miszerint az alispánnál megsürgetik a határozathozatalt.

Tegnap benntjárt a község vezérférfiaiból álló küldöttség az alispánnál Nagyváradon s annak rendje és módja szerint előadták a község kérelmét, miszerint a körorvos lakhelyére vonatkozólag mielőbb intézkedjen.

És ekkor jött a nem várt meglepetés. *Szunyogh* Péter alispán előadta a deputációnak, hogy már határozott a kérdésben. A körhöz tartozó községek közül 14-nek az volt a kívánsága (?) hogy a körorvos továbbra is Nagyváradon lakjék.

Tehát marad a régi állapot, a mely törvénytelen, mivel a törvény azt írja elő, miszerint a községek meghallgatásával az alispán határoz arra nézve, hogy a körorvos az orvosi kör melyik községében lakjék. Nagyvárad pedig, tudunkkal, nem esik bele az orvosi körbe.

De van még a dolognak egy szomorú oldala is.

Pecze-Szöllős községe eddig nem ismerte a közköltő fizetését. Megbirta a község jövedelme a helyi közigazgatás kiadásait.

A parancs folytán felépítette az orvosi lakást s erre 8000 frt kölcsönt vett fel.

Ezt pedig törleszteni kell s az eddig jómódu község oda jutott, hogy a jövő évben közköltő kivetésével kénytelenek megterhelni a lakosságot.

A községek pedig közegészségügy tekintetben maradnak az eddigi szomorú állapotban.

Mint értesülünk, az illető körorvos édesatyjának köszönheti gr. Tisza István, hogy Ugrán képviselőnek választották. Ez az ember volt a legerősebb kortese.

UJDONSÁGOK.

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

Október 30. Az ugrai község ház felavatása s Tisza István gróf beszámolója.

Október 30. Kerületi betegsegélyező pénztár ülése.

November 1. A nagyvárad közöshadseregbeli ujonczok eskütevése.

November 2. Szépitészeti egyesület ülése d. u. 5 órakor a városházán.

November 2. Orvosok szakülése d. u. fél 5 órakor.

November 2. Esküdtszéki tárgyalás.

November 5. A nagyvárad sakk-kör versenye.

November 5. Birók és ügyvédek társas estélye.

November 6. Várostatya-választás Nagyváradon.

November 6. Mese matiné a »Fekete Sas« nagytermében.

November 6. Lótenyész jutalmak kiosztás a a biharmegyei gazd. egyesület által.

November 7. Megyei közigazgatási ülés d. e. 10 órakor.

November 9. Esküdtszéki tárgyalás.

November 10. Közigazgatási ülés a városházán d. u. 3 órakor.

November 16. Esküdtszéki tárgyalás.

November 17. Városi közgyűlés.

November 20. A kath. kör gyászünnepélye.

November 20. Szigligeti-társaság matinéja.

* **Személyi hírek.** Dr. Tassy Pál kir. törvényszéki elnök a kir. járásbírósi felügyeleti vizsgálatára a tegnapi napon Belényesbe utazott. Dr. Perjessy Mihály, kir. ügyész a kir. járásbírósi bírói vizsgálatára Nagy-Szalontára utazott. Dr. Székely István, egyetemi tanár rokonai és ismerősei látogatására Nagy-Váradra érkezett, hol néhány napig foglalkozni K. Nagy Ödön igazságügyminiszteri szämvizsgáló Nagyváradra érkezett a törvényszéki palota átvétele ügyében.

* **Uj plébános.** A lemondás folytán megüresedett uj-kigyósi plébániát Tárkányi Péter, a debreczeni, Mária Teréziáról nevezett árvaház első felügyelője nyerte el. A plébánia kegyurnője, a ritka nemes szívről általános ismert és tisztelt Wenckheim Krisztina grófnő, kinek kegyuri jogán alapuló bemutatása folytán nevezte ki a bibornok-püspök az új plébánost. Tárkányi Péter az alföldön, Endrőd nagyközségben kezdte el papi működését, innen lett át téve Debreczenbe. Mindkét helyen megtudta nyerni a hívek rokonszenvét. Debreczenben régóta városatyának is megválasztották. Uj-Kigyós szelid lelkületű, buzgó, népszerű papot nyer benne. Midőn a Kegyurnő és a bibornok-püspök benne egyesült bizalma folytán új hivatás körébe jut, mi is szívből mondjuk felé: *Ad multos annos.*

* **Aranymise püspöki aszistentiával.** Szép ünnepély folyt le f. hó 28-ikán a kolozsvári

főtéri templomban, midőn Majláth Gusztáv gr. erd. püspök ismét fényes tanujelét adva papjai iránt érzett szeretetének, örömmel ragadta meg az alkalmat az erd. egyházmegye egyik legérdemezebb tagjának, Möller Ede brassói praelátus-plébános kitüntetésére. Minthogy Möller praelátus éppen 50 évvel ezelőtt mutatta be első áldozatát az Urnak, a püspök igen kellemes meglepetést szerzett hű papjának. F. hó 28-án titokban kiadta a rendeletet, hogy az agg pásztor aranymiséjét ünnepélyes aszistentiával kell megülni. Ennek következtében az aszistentia a püspökkel az élén felöltözött s midőn az ünnepelt csendes miséjét szándékozva elvégezn, az oltárhoz készült menni, melléje csatlakozott. Igazán megható jelenet volt, midőn a püspök manudaktor aranymisése papja elé térdelve kérte annak áldását s midőn az agg pásztor bizonyára szíve legmélyéből rebegette el az egyház áldó szavait főpásztora felett. Möller Ede praelátus egyike Erdély legtiszteltebb papjainak, negyven év óta teljesíti önfeláldozó buzgósággal plébánosi kötelességét a tán legexponáltabb erdélyi városban, Brassóban.

* **Belopotoczky püspök alapítványa.** A közös hadsereg püspöke, dr. Belopotoczky Kálmán, ki egyszersmint várad kanonok is, igen szép jelét adta a várad egyházmegye iránti ragaszkodásának *Tízezer forint* alapítványt tett, mely összegnek kamatai papnövendékek magasabb kiképzésére, tudományos buvárlataik előmozdítására, vagy magára a szeminárium szükségleteire fordítandó. Gyönyörű jele ez a püspök gondolkodásának, ki maga is hosszabb ideig volt magasabb papnevelő intézet elöljárója, ki közvetlen tapasztalásból tudja, ismeri az ifju papság ambícióját, a tudományos kiképzést illetőleg. Ezt a nemes lángot akarta ő élesztetni, midőn anyagi támogatást nyújt a kezdő tudósoknak, különösen a mi papnevelő intézetünkben kikerülő törekvő magyar fiatal papságnak.

* **Kihallgatás a kereskedelmi miniszternél.** Dániel Ernő báró kereskedelemügyi miniszter a jövő héten, hétfő helyett, csütörtökön fog kihallgatást adni.

* **Kitüntetések.** Ő Felsége, III. Béla király és hitvese földi maradványainak eltemetése s siremlék felállítására körül szerzett érdemeinek elismerésül Forster Gyula miniszteri tanácsos és főhitelezési igazgatónak a Szent István rend kiskeresztjét, dr. Török Aurél budapesti egyetemi tanárnak és dr. Romy Béla min. osztálytanácsosnak a harmadosztályú vaskorona rendet adományozta.

* **A debreczeni kir. tábla és elnöke.** A debreczeni kir. tábla elnöki széke, mely tudvalevőleg Puky Gyula kir. táblai elnök nyugalmába léptével üresedett meg, Bernáth Elemér, a kassai ítélőtábla tanácselnökével lett betöltve.

* **Katonai áthelyezések.** Polgár Elek honvéd százados, a 19-ik honv. gy. ezred kaposvári zászlóaljától, Szurmay Sándor őrnagy a honvédelmi miniszterium állományából a nagyvárad 4. honvéd gy. ezredhez helyeztetek át s ez utóbbinak áthelyezése alkalmából ő Felsége a katonai érdemkeresztet adományozta.

* **Kinevezések.** Beöthy László főispán dr. Sebes Lajos tenkei gyakorló orvost járásorvossá nevezte ki Tenkére. — Dr. Braun Illés mező-keresztési járásorvost pedig ezen állásban véglegesítette.

* **Bucszó pénzügyi titkár.** Már említettük, hogy a nagyvárad kir. pénzügyigazgatóság egyik kiváló titkárát: Ujváry Zsigmondot áthelyezte Budapestre. A jeles tisztviselő távozására alkalmából a pénzügyigazgatóság tisztikara

Karger Sándor vendéglőjében kedélyes búcsuestélyt rendezett Ujváry Zsigmond tiszteletere, melyen Papp Miklós p. ü. igazgatóval igen sokan vettek részt. Talpraesett, szívből fakadó pohárköszöntőkkel vettek búcsút áthelyezett tisztársuktól s egyben ünnepelték Papp Miklóst, mint a humanus, jó főnököt s derék hivatalnokot.

* **A központi szolgabírói új helyisége.** A központi járás főszolgabírói hivatala november elsejével új otthonába költözik. Eddig ugyan is bérházban volt ez a hivatal s így gyakran kellemetlenségekkel járt. Biharmegye most Nagyváradon is keresztül vitte azon tervét, hogy a főszolgabírói hivatal részére mindenütt állandó épületet szerezzen. Megvásárolta ugyanis Uri-utczán a Gyurkovits-féle házat. Amíg a takarítási munkálatok folynak, a központi szolgabírói hivatal Biharvármegye székházának nagy termében működik.

* **Harang-szentelés.** Szép jelét adták a tatarosi hívek vallási érzésüknek, mikor az aszfalt gyár hivatalnokai, munkásai és a telepen levő hívek, összegyűjtött pénzükből egy temetői haranglábat állítottak fel s szép harangot öntettek hozzá. A tatarosi aszfalt gyár hatalmasan fejlődik s mind nagyobb számu lesz a kenyereket e gyártól nyerő katolikusok száma is. Ezek halottjai számára készült a lélek harang, melyet tegnap szentelt fel a bibornok püspök házi kápolnájában.

* **Választók névjegyzéke.** Nagyvárad város központi választmánya tegnap délután rövid ülést tartott. A jövő évi választók névjegyzéke ellen beadott három felebbezést küldik fel a Kuriához.

* **Segély a réviéknak.** Rév község lakosságának mintegy fele tősgyökeres magyar nép s már századok óta vizes edény készítésével foglalkoznak, házi iparszerűleg. Az utóbbi időben azonban nagyon megcsappant az ilyen edények kereslete s a szegény lakosság nyomorban, ki van téve annak a veszedelemnek, hogy magyarságát is elveszti. A nagyvárad kereskedelmi és iparkamara a szegény nép érdekében azon kérelemmel fordult a kereskedelmi miniszterhez, hogy agyagipari szakiskola felállítására vagy más intézkedés által a nyomorban lévő nép segélyére legyen. B. Dániel Ernő kereskedelmi miniszter Petrik Lajos agyagipari szaktanárt megbizta, hogy Réven a helyi viszonyokat tanulmányozza s ahhoz képest tegye meg jelentését.

* **Katona-temetés.** Egyszerű katonai parádával helyezték tegnap örök nyugalomra az öngyilkos katonát Tóth Lajos hült tetemeit, akinek öngyilkosságát tegnapi számunkban megírtuk. Kivonult a boldogtalan ember szakasza a temetésre, mi tegnap délután három órakor ment végbe a katonai kórháztól. A boldogtalan embert, aki nem bírta elviselni a gyöngyületet itt temették el Váradon az olaszai temetőben.

* **Az antiszemita pénzügyigazgató.** A pénzügyigazgatósággal egy idő óta sehogy sincsennek megelégedve sokan, különösen Katonavárosban. Ennek az elégedetlenségnek pedig az az oka, hogy a törvényt megtartja s így nem kap derűre-borura mindenki trafikot és italmérést és más dolgokban is a méltányosság végső határáig elmegy a pénzügyigazgató, de senkinek a kedvéért törvényteleniséget el nem követ. Ezért aztán két városatya feljelentést tett a pénzügyminiszterhez Papp Miklós pénzügyigazgató ellen, azzal vádolván, hogy a pénzügyigazgató antiszemita. Ez csakugyan sajátos felfogás; ha egy tisztviselő nem intézkedik valakinek a szája ize szerint, az antiszemita. Azt hisszük, hogy Papp Miklós kir. pénzügyigazgató megadja e följelentésre a méltó feleletet.

* **A királyné koporsója.** Erzsébet királyné koporsóját e hó 29-én, szombaton helyezték végső, kijelölt helyére a kapuczinusok kriptájában. A drága hamvak ezüsttel diszitett rézkoporsóban pihennek, melynek tetején nagy, maszsziv ezüst kereszt van. A koporsó szakasztott olyan, mint néhai Rudolf trónörökösé. A Felséges asszony tetemét bold. emlékü trónörökösünk koporsója mellé helyezték. A halottat Wolf Lukács páter szentelte be. Fölötte a következő latin fölírat van.

REQUIESCAT IN PACE!

ELISABETHA AMALIA EUGENIA

IMPERATRIX AUSTRIAE, REGINA HUNGARIAE,

MAXIMILIANI JOSEPHI ET LUDOVICAE

DUCUM IN BAVARIA FILIA

NATA IN VILLA POSSENHOFFEN DIE 24. MENSIS DECZ. 1834.

NUPTA FRANCISCO JOSEPHO I IMPERATORI

VINDOBONAE DIE 24. M. APR. 1854.

CORONATA REGINA HUNGARIAE BUDAÉ

DIE 8. JUN. 1867.

DENATA GENEVAE DIE 10. SEPT. 1898.

H. S. E.

Magyarul:

Nyugodjék békében! *Erzsébet Amália Eugénia*, Ausztria császárnéja és Magyarország királynéja, Miksa József és Ludovika bajor hercegi pár leánya. Született Possenhoffenben. 1837 decz. 24-ikén. Házasságra lépett I. Ferencz József császárral és királylyal 1854 április 24-ikén. Megkoronáztatott magyar királyné Budapesten, 1867 június 8-ikán. Meghalt Genfben, 1898. szeptember 10-ikén.

* **Séta-hangverseny.** Bizonyára örömmel vették olvasóink a hírt, hogy a séta-hangversenyek ismét megkezdődnek városunkban. *Bachó* karmester kezdeményezése óta mindig igazi találkozója volt az intelligens közönségnek a Sas nagy terme a séta-hangversenyek alatt. Azt hisszük az idén is úgy lesz, mert a sikert garantírozza a karnagy személye, kit már ismer városunk közönsége.

* **Jó lesz a jég.** A városligeti tó sara, iszapja kikotorva, a tó fenék nagy része megmélyítve, megszelésítve várja nemcsak a telet, de a jégvermek megtöltését is. A Körös fölötti megbővített oldalhoz kocsi lejáró készült, s ha valamikor, ismét jégzsúkséglet állana be Nagyváradon, ezen oldal jege, kétszer, háromszor eladható, a nélkül hogy a korcsolyázók zavartatnának, mert az északi oldal nagy területe, a mélyítés folytán szintén egész terjedelmében van vízzel borítva. A Körös vize, a mult éven is, csak 16—18 centiméterrel állt a 0 alatt. Ez éven a 24—26 fokig sülyedt le és mégis 15—20 centiméteres üde tisztavíz van a tóban, mely a felső tó részlet forrásaiból folytonos tápot nyerve, az alsó tórészlet kavicsai közt folytonosan szivárog a Körösbe.

* **Sára Miklós** jóhírű tánczmester tánciskoláját nem a Zöldfa, hanem a „Sas” szálloda nagytermében tartja, a középiskolai ifjuságot este 7-9-ig, a kereskedő ifjuságot pedig 9-től 11-ig, miért is felhívjuk erre a körülményre az érdekeltek figyelmét.

x **Góliát-Malátasör.** A kőbányai királyserfőző malátasörének közkedveltségét az illoyális verseny arra használja föl, hogy ezenkívül sörkülönlegesség elnevezését saját, gyakran igen kétes értékű gyártmányainak megjelölésére sajátítja el. Habár a királyserfőző malátasöre ép úgy sajátlagos gyártási módja, mint kellemes íze s kitűnő zamata miatt az utánzat k-tól könnyen megkülönböztethető, a kőbányai királyserfőző r. t. mégis szükségesnek látta a nagy közönség netaláni megtévesztésének elkerülésére különleges sörgyártmányát »Góliát-malátasör« név alatt törvényesen megvédeni.

Őszi és téli idényre kalapokban újdonságok 75 krtól 6 frtig, uri női és gyermek eredeti Carlsbadi cipők mintegy 7—8 ezer pár, továbbá mindennemű keztyűk, harisnyák, kamáslik, nyakkendők, fehéreneműek, Jäger ingek és nadrágok,

plüsch takarók, kötött és szövött áruk, esőernyők stb. Fábry Testvérek üzleteibe megérkeztek, rendkívüli nagy választékban, minek következtében különösen kalapok, cipők és téli áruk feltűnő olcsó áron árusítatnak el, érdekében áll mindenkinek bevásárlásait csakis Fábry Testvérek üzletében eszközölni.

Eredeti orosz készítményű Galocsnik kizárólagos főraktára, nagyban és kicsinyben, eredeti gyári áron.

Az eleméri vérengzés.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, október 29.

Ezelőtt három évvel Szerb-Elemér község képviselőtestületében annak bírāja: *Iszakov* Misa és *Lóvi* Ignác nagybecskereki lakos között, aki özv. *Dániel* Augusztának, a miniszter édesanyjának 4000 holdas birtokát bérli, az a szóbeli megállapodás jött létre, hogy a község lakói a *Lóvi* által bérelt terület utain szabadon közlekedhetnek. Viszont *Lóvinek* is joga van szekereit és gazdasági gépeit a községi legelőkön keresztül vontatni. Ezt a jogot úgy a bérlő, mint a lakosság háborítatlanul gyakorolta egészen a mult év tavaszáig, sőt annyira ment köztük a jó viszony, hogy *Lóvi* alkalmazta is az elemériket. A mult tavasszal azonban *Lóvi* minden ok nélkül megtiltotta a lakosoknak, hogy a földjén járjanak keresztül. Ezzel azután vége szakadt a bérlő és a község lakosai között fennállott békés viszony és amikor egyszer *Lóvi* a cseplőgépeit a községi legelőn akarta kererztül szállítani, *Iszakov* ezt nem engedte. *Lóvi* most *Dániel* Ferencz főszolgabíróhoz fordult s ez kiüzent *Iszakov*nak, hogy teljesítse a bérlő kívánságát. *Iszakov* visszaüzent, hogy rendeletét nem foganatosíthatja, mert a legelőkön át nincs közlekedési út. *Dániel* ezért megbüntette a bírót és személyesen utasította, hogy a gépek átszállításáról intézkedjék. *Iszakov* kénytelen-kelletlen neki fogott a parancs teljesítésének, de nem egyezett ám bele a lakosság, amely megállította a gépeket és kifogta a lovakat. Erre a csendőrség a hely színére vonult és felszólította a népet, hogy engedje átszállítani a gépeket. Ekkor a már mintegy 600 főnyi embertömeg közül kivált a szociálisták egyik legvéresebb szája vezére, *Milosev* Miladin s nagy hangon kijelentette, hogy a gépeket még életük árán sem engedik a községi legelőkön átszállítani. A nép helyeslő zúgása követte szavait.

Az őrsvezető látván, hogy figyelmeztetése nem használ, tüzet vezényelt. A csendőrök mind a négyen két-két irányban löttek; a következő pillanatban azonban már a nép *Valther* Ferencz őrsvezetőt és *Ágoston* Béla csendőrt lerántotta és ásókkal, baltákkal kezdte őket ütni. *Valther*nek volt még annyi ereje, hogy föltápázkodott és futni kezdett, de az elemérik nyomon követték s agyonverték. Így járt *Ágoston* is. Amikor a másik két csendőr látta, hogy szerencsétlen társaikat miképpen mészárolja le a nép, bemenekültek egy házba s csak nagy nehezen menthették meg életüket. A csendőrök golyói *Adamor* Rádát és *Birkenhauer* Miklóst ölték meg.

Milosev Miladin vallomása szerint, még mielőtt kiment volna a helyszínére, *Iszakov* bíró többeknek azt mondta:

— Én községi bíró vagyok, veletek nem

tarthatok, de ti ne engedjétek meg a gépek átszállítását.

A vérengzésben a főszereplők, különösen *Hornják* Rada és *Petrov* Steffán voltak.

A nagybecskereki törvényszék az elemérik közül ötöt ítél és pedig *Hornják* Radót két évi börtönre, *Pancski* Perát és *Milankov* Milost egyenkint másfél évi börtönre, *Bacsicsin* Bogolyut egy évi börtönre és *Czukics* Czedát hat hónapi és 14 napi börtönre, valamennyit két rendbeli, halált okozó súlyos testi sértés büntette miatt. Ezt az ítéletet utóbb a kir. ítélőtábla és ma *Verovác* Gyula bíró előadása alapján a kir. Kuria is helybenhagyta.

TANÜGY.

Tanfolyam a gyermekmenedékház vezetőnök számára. Felhívás! Az államilag engedélyezett állandó gyermekmenedékház vezetőnök tanfolyamára jelentkezők, a folyó évi november hó 15-ik napjáig bezárólag fogadtatnak el. Jelentkezhetnek, 18—40 éves életkoru nők, kik VI. elemi osztályt végeztek. Benyújtandó iratok: Iskolai, erkölcsi, születési és orvosi bizonyítványok. Nagyváradon, 1898. évi október hó 29-én. Özv. *Dyk* Ferenczné, okl. kisdédnevelőnő. (Apácza-utca 8. sz.).

MULATSÁG.

Bírák és ügyvédek társas-vacsorája. A nagyvárad kir. törvényszék és járásbíróságok jogász világa f. hó 5-én társasvacsorára jön össze a »Zöldfa« szálloda nagytermében, mely elé már most is nagy érdekeltséggel néznek az illetékes körök. Az estély sikerén egy kiküldött rendező bizottság buzgólkodik, mely a következő meghívót bocsátotta ki:

A nagyvárad kir. törvényszék a Nagyvárad városi és Nagyvárad vidéki kir. járásbíróságok bírói és jegyzői kara a folyó évi november hó 5-én (szombaton) estéli 8 órakor a »Zöldfa« szálloda nagytermében zártkörű jogász társasvacsorát rendez, a melyre a nagyvárad kir. ítélőtábla és a kir. törvényszék területén levő kir. járásbíróságok bírói és jegyzői karát, továbbá a nagyvárad kir. ügyészség és a nagyvárad ügyvédi kamara tagjait; valamint a kir. törvényszék területén működő kir. közjegyzőket teljes tisztelettel meghívja.

A részvételi jegy ára 3 korona 10 fillér.

A résztvenni óhajtok felkéretnek, hogy részvételi jegyüket, a mely a meghívó körzönél, továbbá a hivatalos órák alatt *Baróthy* Pál kir. törvényszéki jegyzőnél (törvénykezési palota I. emelet 16. ajtó) és *Fest* Géza kir. törvényszéki aljegyzőnél (a kir. törvényszék pertárában) átvehető, a folyó évi november hó 3-ikáig bezárólag mulhatlanul kiváltani sziveskedjenek.

A vidéki bíróságok tagjai, valamint az ugyanott működő ügyvédek és közjegyzők jelentkezései levélileg is elfogadtatnak.

BEHARANGOZÓ.

— Készülődések a mulatságokra. —

A leányos családokat mostanában az a nagy kérdés foglalkoztatja, hogy lesz-e bál, lesznek-e mulatságok a télen?

A családnak minden tagja foglalkozik ezzel, persze mindenki más utángondolattal.

A papa, ha ezen gondolkozik, megcsóválja a fejét, a leány azonban elpirul a titkos boldogságtól s úgy gondol a kellemesnek ígérkező tételre, míg a mama titokteljes arccal hallgatja a készülődéseket.

A fiatal emberek beszélgetésének fő témája szintén ez, persze ők sokkal komolyabban foglalkoznak ezen dologgal, hiszen ő reájok nehezedik a rendezés.

Az első fecske, az első mulatság, mint mindig, a joghallgatóknak a mulatsága lesz.

A joghallgatók már hetek óta nagyban készülnek, mert tekintettel az adventre, a mulatságot már november hó közepére tervezik.

Ez lesz az első mulatság.

A rendezőség a tánczestélyre már megalkult, s most már a meghívók is készülnek,

ugy, hogy azok már valószínűleg a jövő hét végén expediálva is lesznek.

Természetesen most mindenütt erre készülnek, mert azt mindenki tudja, hogy a joghallgatóknak a mulatságai mindig a legsikerültebb mulatságok közé tartoznak.

De nemcsak a joghallgatók készülnek.

Készülnek másfelé is a báli szezonra. Készülnek a tiszték, lesznek *tiszti estélyek*, a *Katholikus kör*, a *kaszinó*, a *város*, a *megye*, a *Kereskedelmi Csarnok*, mind készül mulatságokat rendezni, úgy, hogy lesz bál s multság bőven, minden héten lesz a farsangban — egykettő.

Most természetesen még csak a joghallgatóknak a mulatságára készülnek, mert a többiek csak a farsangon lesznek.

EGYESÜLETEK.

A szépítési egyesület ülése. A nagyváradi szépítési egyesület választmányja november hó 2-án délután 5 órakor, a városháza tanácsstermében ülést tart.

IRODALOM.

Irodalmi tájékozás *Pázmány* Péter műveinek új kiadásáról.

Pázmány Péter *Összes Munkáinak* a budapesti tud.-egyetem hittudományi kara által eszközölt jelen gyűjteményes kiadása két külön sorozatból áll, melyek egyike a nagynevű írónak *latin*, másik *magyar* irodalmi műveit fogja tartalmazni, összesen körülbelül *14 kis negyedr. kötetben*.

Mind a két sorozatból évenként egy-egy kötet kiadása tervezetik.

Az egyes kötetek ára megrendelőnek 5 frt (bolti áruk magasabb), mely összeg minden kötet átvételénél postai utánvétellel fizetendő.

Megrendelhető minden sorozat külön külön is a tudomány-egyetem hittudományi karának dékáni hivatalánál (Budapest, IV., Szerb-utca 10.) rövid írásbeli nyilatkozat beküldésével, melyben a megrendelő kijelenti, hogy a magyar, vagy latin, illetve mind a két sorozatot megrendeli s magát az utánvétellel megküldendő kötetek átvételére kötelezi.

Eddigél megjelent a latin sorozatból: Tomus I. Dialectica. Budapest, 1894. XXII. és 688 l. Tomus II. Physica. Budapest, 1895. X. és 612 l. Tomus III. Tractatus in libro Aristotelis de coelo etc. Budapest, 1897. VIII. és 556 l. A magyar sorozatból:

I. Kötet: *Felelet Magyar* könyvére. — *Kempis* Tamás Krisztus követéséről. — Az új tudományok hamisságának tíz bizonyosága. — Budapest, 1894. XVIII. és 588 l.

II. Kötet: *Imádságos könyv*. Rövid tanúság. — Keresztényi felelet a megdicsőült szentek tiszteletéről. — Alvinczi Péterhez íratott öt szép levél. — Alvinczi feleletinek megrostálása. — Calvinus Hiszek-egy-Istene. — Posonban lőtt praedikatio. — Budapest 1895. XII és 801 l.

III. Kötet: Isteni igazságra vezető *Kalauz*. Első Rész. Budapest, 1897. VII és 759 l.

A IV. Kötet, *vagyis a Kalauz befejező Része* épp most jelent meg és küldetik szét.

Budapest, 1898. október hóban.

Mars könyve.

Képek a garnizonból. Nagy-Várad, Láng József kiadása. 1898. Ára 1 frt

A József-erzred fess főhadnagya, a *Mars* néven ismert jeles tárczairó *Hajdu* István *Képek a Garnizonból* cím alatt kiadta újabban összegyűjtött tárczáit. Mars tollát régóta előnyösen ismeri a várad közönség a helyilapokból. Eredetiség, könnyed styl és szellemesség jellemzik elbeszéléseit. Könyvének bővebb ismertetésére visszatérünk, mutatványt is közlünk

belőle, annyit már most is mondhatunk, hogy a vidéki irodalomnak tartalom és kiállítás tekintetében előkelő terméke.

Igazságszolgáltatás.

Fegyelmi a Kurián. A kir. Kuria kisebb fegyelmi tanácsa Czorda Bódog elnöklésével ma délelőtt Csanády Ákos egri törvényszéki bíró fegyelmi ügyével foglalkozott. A nevezett bíró privátélete esett kifogás alá. Családos ember létére korcsmákban, éjjeli kávéházakban mulatozott, sőt nem ritka vendége volt a roszhirű házaknak is. Azonkívül ügyvédektől, felektől 10—20 frtos kölesönöket kéregetett, amelyeket a mai napig sem fizetett vissza. A fizetése közel 6000 frt erejéig le van foglalva. Egy egri ügyvéd följelentése alapján megindult a fegyelmi eljárás, amelynek folyamán a budapesti kir. ítélőtábla 100 frt pénzbírsággal sújtotta a könyvelő bíró. A közvádoló, aki hivatalvesztést indítványozott, a kir. Kuriához felebbezett, amely ma, tekintettel arra, hogy Csanády Ákos még eddig fegyelmileg büntetve nem volt s a javulás kizárva nincsen, helybenhagyta a kir. tábla ítéletét.

Eltörte a karját. *Szfurle* János és *Koborász* Ferencz munkások hosszabb ideig éltek együtt békésen a Kolliner-féle fatelepen. A múlt év végén azután a két ember valami csekélységen összeveszett, aminek a vége az lett, hogy *Szfurle* *Koborásznak* a karját egy bottal eltörte. Az ügynek a folytatása lett a törvényszék előtt a mely tegnap tárgyalta ezt az ügyet. A vádlott mindent tagadott, azonban a tanuk ellene vallottak s így a törvényszék *Szfurle* Jánost egy havi fogházra ítélte.

A vádlott az ítéletet megtelebbezte.

Hivatalos közlemény.

A hadmentességi díjak fizetése.

A helybeli magyar királyi Pénzügyigazgatóság 80418/98. II. számú meghagyása folytán figyelmeztetem Nagyvárad város hadmentességi díj-köteles közönségét, miszerint a folyó évi október hó elsején esedékessé lett, folyó évi hadmentességi díj tartozását, folyó évi november hó 15-éig a városi adópenztárnál fizessék be, mitől késedelmi kamat fog szedetni. Ellenben a ki november hó 15-ig tartozását le nem rója, az ellen — a pénzügyigazgatóság szigorú rendeletére — személyválogatás nélkül, a végrehajtás, illetve árverés foganatosíthatni fog.

Továbbá figyelmeztetem a közönséget az 1880. évi XXVII. t.-cz. 20. §-ának szigorára, mely szerint azon hadmentességi díj köteles, a ki a reá kivetett hadmentességi díjnak lefizetése és távozási engedély nélkül a városból elköltözik vagy eltávozik, a reá kivetett hadmentességi díj háromszoros, egész hatszoros összegének megfelelő pénzbírsággal fog sújtatni. Nagyvárad, 1898. október hó.

Városi adóhivatal.

REGÉNY-CSARNOK.

A GORDIUSI CSOMO.

Németből: Gusztáv.

50

— Oh ne törd magad miattam, — szölt az férje sértődött arcát meglátva — én általában úgy találok, — könyezni kezdett — hogy mi egymásnak csak terhére vagyunk — szerencsétlenül tesszük egymást — végig sértgetjük egymást.

Tehát ezen a napon hangzott le először a szó: Jobban tennők, ha elválánk! — Heves-ségében megint valami rosszat tett.

A férj nagyot nézett és pedig komolyan, az után kiment. Egy szót sem felelt — halálra volt sebezve.

Ha a féltékenység ördöge nem vette volna be magát annyira neje szívébe, engedett volna. Elutaztak. A nő örült, ujjongott, a férfi szomorú volt nagyon.

Szerencsétlen, boldogtalan as-zony! Most meg azt vette fejébe, hogy férje mennyire bős-zszankodik, hogy régi barátjától elválasztották.

Szomorú történet. Mig a nő ezen jártatta esztét, a férj éjjeleket ébren töltött és folyton a mondottakon gondolkozott:

Igazsága van, kinzói vagyunk egymásnak; nagyon szeretjük egymást és mégis boldogtalanok vagyunk. Igazi szeretet ez? Hiszen a szeretet mindent elvisel, türelmesen. Talán kötelességem is, hogy visszaadjam Melaniának a szabadságot? Nagy Isten! . . . Irgalmas nagy Isten, mit tegyek? Jóságos Atyám sugd meg, mit tegyek?

Borzasztó állapot!

Egyik este végre így szölt a férj:

— Melania igazságod van, — majdnem zokogott — valóságos bűn, hogy mi így élünk egymás kinzására. Napról napra rosszabbul helyzetünk — nincs többé menekvés. Olyan messze távolodtunk egymástól, hogy többé fel sem találhatjuk egymást. Jóvan tehát . . . ha úgy akarod . . . váljunk el . . . menjünk, próbáljuk meg magunkban.

A nő rá nézett, előbb sápadt lett, aztán piros, majd gyorsan felállott, kiment. Az ajtót becsapta — kis zörgés — bezárta magát.

Néhány nap telt el, nem látták egymást. Mindketten kimondhatlanul szenvedtek.

Azután még sokáig nem váltak el, csalták egymást és magukat, de mikor a jelenet újból ismétlődött, Melania éjjel zokogva összepakkolt — és már reggelre nem volt sehol.

Nyakasságában a legközelebbi nagy állomásról irt férjének, hogy ő belátja, hogy így tovább nem folytathatják, nem akarja magára venni a bűn súlyát, hogy őt egész életére boldogtalanná tegye — tehát felmenti — ő pedig visszatér rokonaihoz.

— Nagy Isten! — kiáltott a hercegnő. — És nem volt mellette senki, nem volt jó barátja, a ki figyelmeztesse, intse.

— Senki!

— Ah, ah, a gyermek! Jól dolgozott benne az ördög.

— Tehát ott hagyta férjét, a kire ez véghetetlen nagy csapás volt.

Előbb csak gonosz álmoknak vélte. Melania elment . . . valami megfoghatatlan! Nagyon is érezte, hogy kimondhatatlanul szereti, hogy az egész veszekedésnek csak a nagy szeretet volt az oka — — de mégis, hogy lehetett az, hogy őt elhagyta? Pedig úgy volt! Két három nap eltelt — — Melania nem jött vissza. Szegény férfi — — mit szenvedhetett?

(Folyt köv.)

TÁVIRATOK.

A királyné főudvarmestere.

Bécs, okt. 29. (Saját tud. táv.) Ma temették el Aulendorf grófot, a királyné egykori udvarmesterét.

Szökött uralkodó.

Róma, okt. 29. (Saját tud. táv.) A reheitai szultán ismeretlen helyre menekült. Menekülésének okául a kitört palotaforadalmat tartják, melyben élete sem volt biztos. Ulódjává már kinevezték a trónörökösül kijelölt vezért.

Horváth Boldizsár a ravatalon.

Budapest, okt. 29. (Saját tud. táv.) A székesfővárosi tanács mai ülésén *Halamos* János polgármester meleg szavakban emlékezett meg *Horváth* Boldizsár nagy érdemeiről, melyeket a közügyek terén szerzett. A tanács elhatározta, hogy mélyen érzett fájdalomnak a mai ülés jegyzőkönyvében kifejezést ad s a gyászoló családhoz részvétiratot intéz és a megboldogult ravatalára diszes koszorút helyez. Ugyancsak ma disz sirhelyet is jelölt ki a tanács *Horváth* Boldizsár hamvai befogadására a kerepesi-úti temetőben s ezt följelentette a családnak.

Budapest, okt. 29. (Saj. tud. táv.) *Horváth* Boldizsár volt igazságügy mi-

nisztert ma diszes ravatalra helyezték. A közönség legelőkelőbbjei sűrű tömegekben tekintik meg az elhunyt nagy férfiú temét.

Az egyetemi ifjak ovációja.

Budapest, okt. 29. (Saj. tud. táv.) Az egyetemen az ifjuság ma nagy ovációban részesítette S a g h y képviselőt, a képviselőházban minap mondott beszédért. Az ováció többször ismétlődött.

Vámbéri lemondása.

Budapest, okt. 29. (Saját tud. táv.) Vámbéri Ármin, a kiváló tudós, lemondott egyetemi tanszékéről.

A pestis.

Becs, okt. 29. (Saját tudósítónk távirata.) A Ferencz József-kórház ma reggel a következő jelentést adta ki: Pecha hőmérséklete 39.1 fok; a beteg eszméleténél van; erős hasmenése van. Hochegger hőmérséklete 37; mérsékelt köhög, köpet nélkül. Göschl legmagasabb hőmérséklete 37.9; érverése 123; állapota változatlan. A többiek jól vannak.

Vilmos császár utazása.

Konstantinápoly, okt. 29. A tegnapi szelámlik után a szultán testületesleg fogadta azokat a diplomatákat, a kik a Vilmos császár tiszteletére adott díszében részt vettek. (Magy. Táv. Ir.)

Jaffa, okt. 29. A német császári pár ma reggel 9 és fél órakor utnak indult Latrun felé. Nagy hőség uralkodik. (Magy. Táv. Ir.)

Jeruzsálem, okt. 29. Azoknak az utaknak a díszítése, a melyeken a német császári pár és kísérete el fog haladni, már csaknem kész. A török méltóságok már ideértek a császári pár fogadására. A »Hohenzollern« és a »Hertha« matrózai különvonatokon érkeznek ide. Az utcákon élénk a forgalom és ünnepies a hangulat.

Budapest, okt. 29. (Saj. tud. táv.) Ramlekből amint távirják, a német császári pár ma tartotta bevonulását Sófíába, ahon a lakosság minden faj-, felekezeti különbség nélkül nagy lelkesedéssel fogadták. Óriási hőség uralkodik.

Román-szerb egyezmény.

Bukarest, október 29. A hivatalos lap ma közli a f. évi január 6—13-án Románia és Szerbia között létrejött egyezményt a Dunán építendő hid és a romániai és szerbiai vasutak összekötése tárgyában. (Magy. Táv. Ir.)

Sándor király Belgrádban.

Belgrád, október 29. Sándor király Nisből vissza érkezett. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Kinek kell eperfa? Az országos selyemtenyésztési hivataltól nyert mag és csemetékből, 500 darab 8 éves fa és 10.000 darab csemete vár **ingyen kiosztásra** a Városligeten. Felkérem az eperfákat, esetleg csemetéket ültetni óhajító gazdákat, községek, hogy ez ügyben, lehetőleg pecséttel hitelesített pár sorban, engem értesíteni sziveskedjenek. Az eperfák kiadását magam eszközöltem. A kiosztás minden kedden

10—12 óra közt fog történni az előre, irásban jelentkezők részére. Nagyváradon, 1898. okt. 1-én. **Rátkay József.**

Telepítésre kijelölt kincstári erdők irtása. A földművelésügyi miniszter újabban a Krassó-Szörénymegyében telepítésre kijelölt közel 12.000 hold kincstári erdők, bizonyos sorrendben legfeljebb 4—6 év alatt való letarolását határozta el és egyttal elrendelte, hogy a letarolt erdőterületek egyelőre irtási kötelezettséggel bérbeadassanak, esetleg a kincstár költségén tisztittassanak meg a tuskóktól és bokroktól. E rendelkezés következtében mint egy 1500 h. tuskés föld kerül az idén irtás alá. Intézkedett a miniszter az iránt is, hogy az igazfalvai és bodófalvai telepedések az ottani kincstári erdőkől szántóföldi illetmény fejében kiosztott területeket a kincstár által előlegezett költségen mihamarább kiirthassák, hogy a megélhetéshez szükséges földeken ezentul akadály nélkül gazdálkodhassanak. A telepesek 2500 holdon mintegy 90.000 frtért vállalták az irtást azzal a kötelezettséggel, hogy a költségeket a föld vételárával, a mely iratlan állapotban holdankint 30—80 frtban van megállapítva, együtt tartoznak törleszteni. Igazfálván a telepesek már hozzáláttak az irtáshoz és azt közel 400 holdon már be is fejezték.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Hataridők.

	Budapest, október 29.
Buza márcziusra	9.61
Buza októberre	9.32
Uj tengeri	4.70
Tengeri augusztusra	—
Rozs őszre	8.22
Zab őszre	5.94

Értéktőzsde

Budapest, október 29.

Az irányzat nyugodt.

Oszták hitel	351.40
Magyar hitel	379.25
Allamvasut	347.75
Salgótarjáni	608.—
Wagon-kölcsön	259.50
Villamos vasut	224.—
Magyar leszámítoló	252.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	859.—
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—
Rimamurányi	261.50
Magyar jelzalog	237.—

Becs, október 29.

Az irányzat szilárd.

Oszt. hitel	350.35
Magyar hitel	379.70
Allamvasut	346.75
Birodalmi márka	58.92

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. október 29-én

Magyar aranyjárdék 4%	119.50
Magyar koronajárdék	97.00
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	119.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	119.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	96.—
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.50
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar nyereséj-sorsjegy-kölcsön	161.50
Tiszabábalyozi és szegedi sorsjegyek kölcsön	137.75
Oszták járdék papirban	100.75
Oszták járdék ezüstben	100.60
Oszták járdék aranyban	119.75
Oszták korona járdék	101.25
1860. Oszták államsorsjegyek	140.50
Oszták magyar bankrészevény	914.—
Magyar hitelbankrészevény	379.50
Oszták hitelintézeti részevény	351.50
Páris vista	34.80
Német birodalmi márka	58.87
London vista	120.50
Páris vista	47.55
20 márkás arany	11.77

A szerkesztő: felső.

Dr. VUCSKICS GYULA.

KÖBÁNYAI KIRÁLY SÖRFÖZŐ

Részvény-Társaság.

Alaptőke 4,800,000 korona.

Góliát maláta-sör.

Bajor módra készült ezen legújabb sörgyártmányunk arra van hivatva, hogy az e nemű külföldi árukat kiszorítsa.

Kellemes zamata miatt kedvelt üdítő ital és gyógyhatásánál fogva a legelső orvosi szakintézetek melegen ajánlják, különösen dr. Korányi Frigyes és dr. Kéthi Károly egyetemi tanár urak tanúsítják, hogy ezen sör sikeresen használhatóknak bizonyult.

Ideg bajokban, vérszegénység, emésztési zavaroknál, gyengeségnél maláta-sörünk kétségtelenül valódi gyógyító szer.

Árak vidékre: Nagy láda: 60 kis palack 6 frt, betét 4 frt összesen 10 frt.

Kis láda: 30 kis palack 3 frt, betét 2 frt, összesen 5 frt, budapesti vasuti állomásra szállítva utánvétellel.

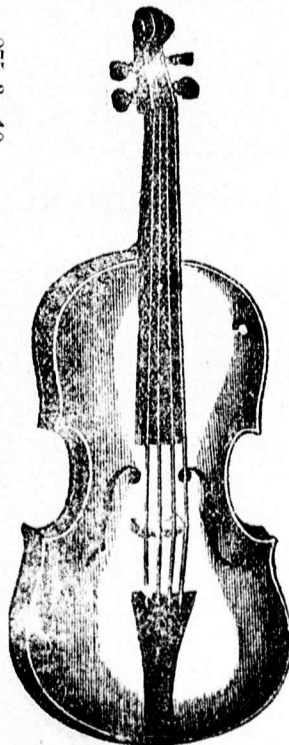
Hónapokig eltartható.

A ládákért és palackokért adandó 4 forint illetve 2 frt betétet, azoknak bérmentes visszadásakor visszaszolgáltadjuk.

Megrendeléseket elfogadjuk: Gyári irodánk Kőbányán, városi irodánk: Budapest, VII., Kertész-utca 40. és helybeli főraktárosunk:

POPPER JÓZSEF.

251 12-20



Stowasser János

esász. és kir. udvari hangszergyáros.

Egyesgyedül szabadalmazott, javított TÁROGATÓ feltalálója.

Budapest, II., Lánchíd-utca 5.

Hegedük 3, 4, 5, 6, 8 frttól feljebb.

Kijátszott régi mesterhegedük 20, 25, 30, 40 frttól feljebb.

Gordonkák 8, 10, 12, 15 frttól feljebb.

Czimbalmok erőteljes csengő hanggal 25 frttól 300 frtig.

Tárogató ősi magyar hangszer.

Szárnykürtök és trombiták 14, 18 és 20 frt.

Harmonikák erős orgona hanggal 3, 4, 5, 6, 8 frttól feljebb.

Hegedü vonóval és tokkal 8 frt.

Javitások pontosan és legolcsóbb árban eszközöltetnek.

Zenekarok részére szükséges hangszerek előnyös fizetési feltételek mellett a legjutányosabb árban szállíttatnak.

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Harmonikákról külön árjegyzék kérendő.

Ügyvédi irodámat
Korona-utca: Guttman-házba
helyeztem át.

Dr. Wavrek Kálmán,
ügyvéd.

Elite táncztanfolyam!

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséget,
hogy körutamról visszaérkeztem és a táncz-
tanítást

i. évi okt. hó 22-én

a »S a s«-szálloda nagytermében szombaton
megkezdtem.

Iskolám főrendszere gondot fordítani a
test egyenes tartására, ügyes állás. járás és
kereked mozgás elsajátítására, a mint azt évek
óta úgy az Orsolya zárda valamint az ev. ref.
új leány internatus növendékei, ugyszintén ki-
sebb körökben is tánczvizsga alkalmával nagy
sikerrel bebizonyítottam.

Tandij 2 hónapi időnyre 12 frt. Ismétlőknek
8 frt. Gyakorló kolonokban felnőttek részére
szinte 8 frt.

Tanítási idő gyermekeknek d. u. 5—7-ig
a régi reáliskola épületben. Felnőtteknek este
8—10-ig. Nagy kolon este 8—12-ig.

Jelentkezni lehet a »S a s« szálloda por-
tásánál, továbbá lakásomon, Uri-utca, Fő posta
épülettel szemben.

Tisztelettel

Sára Miklós,

az Orsolya zárda és az
ev. ref. új leány internatus állandó
táncztanítója.

Amerikai zsebórák.

Jótállással, hogy a nickel színét nem vál-
toztatja, szerkezete pontosabb és jobb, mint a
legdrágábyakké. Ára darabonként 3 forint.
Jótállás mellett, míg a készlet tart. Hozzá-
ezüstös óraláncz 60 krajczár.

Önberetváló készütlék.

Fox, valódi solingeni gyártmány, sok kiál-
lításon kitüntetve, gyakorlás nem kell. Megvágás
kizárva. Tiszta és kényelmes munka. Bőrbeteg-
ségtől megment. Tartós és pénzt megtakarító.
Darabja 3 forint.

A penge *** esillagos aczélból és a többi
részei alpaccából vannak. Egy külön penge
hozzá 1 forint.

Megrendelhető:

POLLÁK SÁNDOR főbizományosnál,
BUDAPEST, V. ker. Kálmán-utca 17.

Gyűjtőknek 5 drb után egy-egy ingyen küldetik

STEIN S.

keztü és mieder üzlete

Nagyváradon.

Van szerencsém a m. t. közönség
becses tudomására hozni, hogy Nagy-

váradon, Fő-utca, Bazár épületben
levő keztüi üzletemhez

válfűző (mieder) termet

rendeztem be.

A fűzők nőm, szül. Pollák Hermina
felügyelete alatt fognak készülni, kinek
Budapesten, a Bécsi-utczában 6 éven át
elsőrendű fűzőterme volt, hol is alkalma
lévén oly bő tapasztalatokat szerezni,
hogy a legfinomabb izlésnek megfelelő
és bármely formájú fűzőt a legpontosab-
ban képes elkészíteni.

A t. hölgyközönség legjobban tudja,
mily előnyököt biztosít egy **egészségi**
szempontból mint a ruha készítésénél
egy pontosan a test kívánsága szerint
készített fűző, miért is azon szives ké-
réssel fordulok a m. t. hölgyközönséghez,
hogy szerencsétessenek b. megrendelésük-
kel és vagyok magamat szives jóindulatába
ajánljva

teljes tisztelettel

S T E I N S.

Külön próbaterem!

Köszönetnyilvánítás.

Ő Fensége Salvator Lipót főherczeg udvarmesterei hivatala. Általános Asbestáru gyár. Ő császári és ki-
rályi Fensége Salvator Lipót főherczeg rendkívül meg van elégedve az asbesttalppal bélelt cipőkkel. Ő
Fensége hosszabb gyalog kiránduláson használta e cipőket és érezte, hogy lábai nem fáradtak úgy el, mint
más közönséges cipőkkel. Küldök egy pár vadász-cipőt, hogy annak a mintájára készítsenek másikat as-
besttalpbéléssel, ugyanannál a cipésznél s aztán küldjék ide. Hisszük, hogy e vadász-cipők ép oly jók
lesznek és ép oly megfelelők, a mint megfelelők voltak a szalonzipők.

Zágráb, 1898. július hó 8-án.

K R A H L, huszárcapitány.

Magyarország volt miniszterelnöke, a közigazgatási bíróság elnöke, a következőket írja: Tisztelt Doktor ur!
Az asbestbetétű cipők kitűnőeknek bizonyultak, szilárdan és puhán járok; megszűnt minden lábfájásom, úgy
hogy — azt hiszem — ábbajom semmi további orvoslást nem igényel. Szives tanácsát köszöni Dánoson,
1897. évi szeptember 17-én. Tisztelő hive: WEKERLE SÁNDOR.

Nincs többé lábfájás

Övjük lábainkat hidegtől, nedvességtől és meghűléstől. Sem gyukszem, sem izza-
dós láb, sem bőrkeményedés, sem lábdaganat, sem lábégés. Rövid idei
viselés után megkönnyebül a járása annak, ki cipőjét dr. Högyes-féle az egész
világon szabadalmazott Asbest talpbéléssel látja el. Kettős vastagságú 1 frt
20 kr., egyszerű 60 kr., homoktalp 40 kr., gyermekeknek fele. Az Asbesttalpbélés
kitűnőségét legjobban bizonyítja, hogy a cs. és kir. közös hadseregnek és a m. kir.
honvédségnek eddig 22500 pár szállított. Szétküldés csakis utánvétellel, vagy a pénz előle-
ges beküldése és külön 10 kr. frankó. Felvilágosítások és prospektusok, köszönetnyilvánítások
ingyen. Vizonteladóknek megfelelő árendedmény.

Általános Asbestáru gyár betét-társaság. Budapest, VI., Sziv-u. 18.



136 25 - 50

Első magyar szemfedél-gyár

FRISS ZSIGMOND

Nagyvárad, Nagypiacz-tér, Óvári-ház.

Van szerencsém a a nagyközönség szives tudomására adni, hogy



sirkoszoruk



érez- és művirágból,

üzletemben már a darabonkiúti vételnél is az eredeti gyári árban árusítatik.

Koszoruk 40 krtól felfelé minden árban kaphatók.

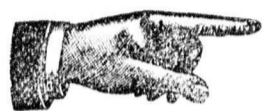
tisztelettel

FRISS ZSIGMOND,

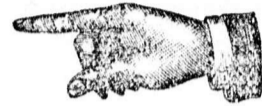
Nagyvárad, Nagypiacz-tér, Óváry-ház.

Hirdetések felvételnek
a „TISZANTUL”
kiadóhivatalában.

Alólist írelárusító által több nagy nyeremény között
f. év márczius hó 22-én



60,000 kor.



f. év április hó 6-án a

600,000 kor.

jutalomdíj fizetett ki.

LEGNAGYOBB NYEREMÉNY A LEGKEZEBBESÉBBS ESEBEN

EGY MILLIÓ KORONA.

Első osztályú eredeti sorsjegyek árai :

egy egész
6.— frt

egy fél
3.— frt

egy negyed
1.50 frt

egy nyolczad
75 kr.

A sorsjegyeket utánvétellel küldöm, de az összeg postautalványon vagy ajánlott levélben is beküldhető. A hivatalos tervezetet minden megrendeléshez ingyen mellékelem. A húzási jegyzéket minden további felszólítás nélkül a húzás megtörténte után azonnal beküldöm.

Szíveskedjek b. megrendelését megelőző hozzá, mint a sorsjegyek eladáscélval megbízott főelárusítóhoz juttatni

Bihari Ede BUDAPEST,
Granátos-utca 14.

Összesen kisorsoltatik

13. 160,000 korona.

100,000 sorsjegy 50,000 nyeremény.

JANKY ANTAL utóda **KISS KÁROLY**

Nagyváradon, Szent László-tér.

Ajánlja: fűszer, bor, csemege, ásványviz, petroleum, lámpa és kosár áru kereskedst.

S a beállott idény alkalmából következő főbb cikkekre hívja fel a tisztelt közönség becses figyelmét: Mindenféle páczolt, füstölt, olajos és sós halak, halikra. Bozeni conservék és befőztek; külföldi és hazai sajtok, prágai és kassai sódar lőzve és nyers füstölt állapotban, vegyes főlvágottak és Október 15-től kezdve naponta friss paprikás és tormás szépassági kolbászkák. Főzelékekből borsó- sárga és zöld szemes, lencse zsuzsukmentes; szárított zöldségek, különösen zöldpaszuly, cukorborsó és Julien. A legkedveltebb minőségű rumok, chinai és orosz theák, magyar és angol Theasütemények, magyar és francia pezsgők és Cognacok, kül- és belföldi borok. Likörök és égetelt szesz italok megbízható pontos kiszolgálás és jutányos árak mellett. Kifünő asztali bor 1 liter 38 és 45 kr.

Lámpák

a világhírű Ditmár R. gyárából.

Ezen lámpákkal érhető el a legjobb világítás. Raktáron tartok mindennemű asztali-, irodai-, fali- és függő lámpákat, úgy csillárokat is nagy választékban mind gyári áron.

Lámpa alkatrészek

u. m. égők, betétek, lángoszlopok, golyó és bori-tótartók, lámpacsövek, lámpagolyók és bori-tók különféle kivitelben. — Valódi Ditmár-féle lámpapabelek stb. stb. külön-külön is kaphatók e célra berendezett üzletemben.

Különös figyelmet érdemelnek és legalkalmasabb nagyobb termék és iskolahelyiségek kivilágításához a Ditmár-féle szabadalmazott

„ASTRAL” függőlámpák

58, 104, 130 normális gyertyafényű világítással s továbbá a kitünő szerkezetű

„FAVORIT” irodai és asztali lámpák

21 és 35 gyertyaerősségű világítási fénnyel. Üzletemben lámpák ujitása, esetleg átalakítása is elvállaltatik.



PETROLEUM,

melyből mindig csak a megbízhatóbb I-ső minőségű gyártmányt tartom s a legmagasabb gyulékonyaság fokot, (tehát nem robbanó és füstölő) árusítom el. — Császárólaaj, valódi brémai és tiszta lámpaolaj, Parafin Stearin és fagygyu-gyertyák minden minőségben.

A petroleumot — csakis a legjobbat — olom-záros 5 literes kannákkal

előre történt megrendelésre

hához szállitva is

kihordatom, külön e célra berendezett kocsimmal.

Fás és utazó kosarak

minden nagyságban esinos kivitelben igen előnyös áron

Kiváló tisztelettel:

Janky Antal utóda
Kiss Károly.